

Binnen de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking bestond bij zes fracties de behoefte de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de Informele Raad Buitenlandse Zaken (Handelspolitiek) van 17 en 18 april 2013. Voor dit schriftelijk overleg zijn de volgende brieven van de minister geagendeerd:

- Geannoteerde agenda van de Informele RBZ/Handelspolitiek op 17-18 april 2013 (2013Z07397);
- Verslag van de Raad Buitenlandse Zaken (inzake Handelspolitiek) van 29 november jl (21 501-02-1206);
- Fiche: Verordening handhaving van internationale handelsregels (22 112-1558);
- Fiche: Verslag handels- en investeringsbelemmeringen 2013 (22 112-1592).

De voorzitter van de commissie,
De Roon

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de geannoteerde agenda van de Handelsraad/RBZ op 17 en 18 april. De leden van de VVD-fractie hebben hierbij nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie signaleren dat de EU de komende jaren de traagst groeiende economie ter wereld is. De economische groei in 2013 in de EU zal ongeveer 0.5% bedragen. In andere werelddelen ligt deze hoger: VS 1.8%, Zuid-Amerika 3.9%, Afrika 3.6%, Geen EU-Europa 2.6%, Rusland 4.1% en in Azië is deze groei zelfs 7.2%. In Nederland doet de handel het nog wel steeds goed. In bijna alle sectoren gaat het slecht, maar met de handel gelukkig nog niet. De Nederlandse export bedraagt ruim 431 miljard (2012). In januari 2013 steeg deze met 5% ten opzichte van 2012. Vooral de agro-sector laat nog Chinese groeicijfers zien. Een sterke handelspolitiek, gericht op meer vrijhandel, minder handelsbarrières en internationale harmonisatie is van vitaal belang voor de Nederlandse economie.

Het vrijhandelsakkoord met de VS kan alleen Nederland al 4.1 mrd euro per jaar opleveren. Dat is een economische groei van ongeveer 0.7%. In februari kondigden de EU en de VS aan te gaan onderhandelen over vrijhandel. De VVD vraagt de minister hoe zij zich hard gaat maken voor een soepel en snel verloop van deze onderhandelingen. Daarnaast wil de VVD-fractie graag weten hoe de minister er voor gaat zorgen dat het verdrag zo veelomvattend mogelijk wordt en weinig uitzonderingen per EU-lid/sector zal bevatten?

Een handelsakkoord dat nog veel sneller afgesloten kan worden is het vrijhandelsverdrag met Canada.

Dat levert Nederland maximaal 1.2 mrd euro op. Een economische groei van 0.2%. Wat gaat de minister doen om dit vrijhandelsakkoord zo snel mogelijk tot stand te brengen?

De VVD-fractie wil ook graag van de minister horen in welke mate China een belemmering vormt voor de vrijhandelsakkoorden met Canada en de VS? In welke mate kan het gelijk begunstigde beginsel van de WTO in de weg staan van het sluiten van vrijhandelsakkoorden met Canada, bijvoorbeeld omdat China dan ook aanspraak kan maken op deze voorwaarden?

De leden van de VVD-fractie signaleren dat de EU een pessimistisch beeld schetst over de opwerping van nieuwe handelsbelemmeringen. In WTO-verband zijn het China, India en de VS die voortgang frustreren. Verder noemt de EU China, India, Brazilië en Argentinië als landen die nieuwe protectionistische maatregelen hebben genomen ten koste van de vrijhandel. Rusland beperkte de vrijhandel nog het meest, ondanks het recente lidmaatschap van de WTO van het land.

In de strijd tegen nieuwe handelsbelemmeringen noemt de EU handelsdiplomatie en vrijhandelsakkoorden. Kan de minister aangeven of dat voldoende is? Welke maatregelen hebben de betreffende landen genomen die de handel beperken en in welke mate heeft diplomatie hiertegen geholpen?

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

Vrijhandelsakkoord EU-VS

Op 13 februari jl. besloten de EU en de VS de noodzakelijke voorbereidende procedures voor de start van onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord in werking te laten treden. De EU en VS zetten in op een

ambitieuze overeenkomst, die een breed scala aan handels- en investeringsissues dekt. Er zijn nog vele inhoudelijk lastige kwesties te beslechten. Boven alles zullen niet tarifaire belemmeringen en (wederzijdse erkenning van) standaarden de kern van de onderhandelingen vormen.

De leden van de PvdA-fractie vragen welke niet tarifaire belemmeringen de minister prioriteit zou willen geven in de onderhandelingen. Wat zijn de belangrijkste obstakels die moeten worden genomen ten aanzien van de wederzijdse erkenning van standaarden?

De leden van de PvdA-fractie vragen welk effect een mogelijk vrijhandelsakkoord tussen de twee machtigste economische blokken van de wereld heeft op de multilaterale onderhandelingen in WTO verband.

In februari kondigde de minister aan dat zij in gesprek zal blijven met bedrijven en maatschappelijke organisaties om input te krijgen voor de Nederlandse inzet tijdens de onderhandelingen over het vrijhandelsakkoord (persbericht BuZa, 13 februari 2013). De leden van de PvdA-fractie vragen of de minister verslag kan doen van deze ronde langs bedrijven en maatschappelijke organisaties. Welke positieve punten en uitdagingen noemden zij?

Multilaterale handelspolitiek

De leden van de PvdA-fractie constateren dat er sinds 2008 geen uitzicht bestaat op overeenstemming over de hoofdonderwerpen van de Doharonde: landbouw, industriegoederen, diensten, regels en handelsfacilitatie. Eind 2011 hebben alle WTO leden afgesproken te onderzoeken of deelakkoorden binnen de Doharonde mogelijk zijn. Nederland zet tijdens de MC9 in op een deelakkoord over handelsfacilitatie (harmonisatie en vereenvoudiging van handelsprocedures – zoals bij de douane – om kosten van handel te verlagen). Afrikaanse landen, maar ook China, India en Brazilië, zeggen dat handelsfacilitatie uitgaven veronderstelt – onder andere investeringen in ICT- die OS landen zich niet kunnen veroorloven. De leden van de PvdA-fractie vragen wat de «potentiele winst» is van een deelakkoord handelsfacilitatie voor Nederland.

Er zal volgens de minister ook «iets» moeten gebeuren op landbouw en ontwikkeling om een deelakkoord handelsfacilitatie te kunnen krijgen. De leden van de PvdA-fractie vragen of de minister hierover meer informatie kan geven? Is de minister er voorstander van om het opheffen van handelsbelemmeringen inzake de landbouw op te nemen in het Transatlantic Trade & Investment Partnership (TTIP)? Wat zouden hiervan de gevolgen zijn voor de Nederlandse agrarische sector?

De minister schrijft in haar beleidsnota «Wat de wereld verdient» dat zij wil inzetten op het verstevigen van handelsrelaties en het afsluiten van vrijhandelsakkoorden. De leden van de PvdA-fractie vragen hoe zich dit verhoudt tot de ambities van de WTO om op mondiaal niveau handelsbelemmeringen weg te nemen.

Tevens willen de leden van de PvdA-fractie graag van de minister weten welke consequenties de ambities in haar beleidsnota hebben voor haar opstelling in de RBZ/Handelsraad en hoe deze plannen zich verhouden tot het Europese krachtenveld?

Inbreng van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie zijn verheugd over de start van onderhandelingen met de Verenigde Staten over een ambitieus Transatlantic Trade & Investment Partnership (TTIP). Het is de leden van de PVV-fractie niet

ontgaan, dat in aanloop naar deze onderhandelingen de Franse minister van Handel, Nicole Bricq, aankondigde een overeenkomst alleen te steunen als de overeenkomst «hun waarden en hun landbouwmodel respecteert». De Franse houding is niet verwonderlijk, daar Frankrijk de grootste exporteur van landbouwproducten in de EU is en de grootste netto-ontvanger van Europese landbouwsubsidies. Kan de minister aangeven op welke wijze wordt voorkomen dat het Franse landbouwprotectionisme afbreuk zal doen aan het opheffen van handelsbelemmeringen tussen de EU en de VS?

De minister schrijft dat Nederland erop inzet dat binnen de EU overeenstemming wordt bereikt over de meest geschikte kandidaat voor de functie van Directeur-Generaal van de WTO. Kan de minister een update geven over de voorselectie die 12 april plaatsvond. Wat is het standpunt van Nederland met betrekking tot de (voor)geselecteerde kandidaten?

De leden van de PVV-fractie hebben met verbazing kennis genomen van de analyse van de minister dat een WTO-akkoord over handelsfacilitatie financiële ondersteuning ten behoeve van ontwikkelingslanden veronderstelt. Wat de leden van de PVV-fractie betreft kan het niet zo zijn dat o.a. Nederland aan ontwikkelingshulp gaat doen door te investeren in dure ICT-systemen en opleiding van douanepersoneel in ontwikkelingslanden. Dergelijke investeringen zouden misschien betaald moeten worden door de ondernemingen die profiteren van een verbeterde douane-afhandeling in de desbetreffende landen. Is de minister dat met deze leden eens? De minister gaat wel in op de (mogelijke) effecten van een WTO-akkoord op landbouw voor Afrikaanse landen, maar niet op de effecten voor Nederland. Graag vernemen de leden van de PVV-fractie wat een WTO-akkoord op landbouw naar verwachting voor effecten zal hebben op de positie van de Nederlandse landbouw.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister een update te geven over de onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord met Marokko en Tunesië. De vooruitzichten voor onderhandelingen over vrijhandelsakkoorden met Jordanië en Egypte worden minder positief ingeschat. De minister schrijft dat enkele landen zich terughoudend toonden ten aanzien van het vergroten van markttoegang voor landbouwgoederen en tijdelijke toegang van dienstverleners. Kan de minister aangeven welke landen dit betreft? Heeft Nederland ook dergelijke bezwaren geuit ten aanzien van de toegang van dienstverleners? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PVV-fractie hebben voorafgaand aan de toetreding van Rusland tot de WTO al twijfels geuit omtrent de euforische verwachtingen dat Rusland zich nu netjes aan de internationale handelsafspraken zou gaan houden. Dit blijkt terecht: sinds de toetreding zijn er vier nieuwe categorieën Russische handelsbelemmeringen bij gekomen. De leden van de PVV-fractie vernemen graag van de minister op welke wijze dergelijk gedrag van Rusland door de internationale gemeenschap kan worden aangepakt. Het Nederland- Rusland jaar dient de regering juist te benutten om bij Rusland er op aan te dringen de handelsbelemmeringen weg te nemen, in plaats van steeds nieuwe belemmeringen op te werpen.

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van voorliggende agenda. Genoemde leden hebben een aantal vragen.

De onderhandelingen over een Transatlantic Trade & Investment Partnership (TTIP) zullen op korte termijn worden gestart. Kan de minister aangeven hoe het proces op dit moment verloopt, of er nog belemme-

ringen liggen voor de start van de onderhandelingen en zo ja, welke? Wanneer verwacht zij dat de onderhandelingen daadwerkelijk kunnen worden gestart?

Nederland streeft hierbij naar vermindering van de handelsbelemmeringen voor specifieke topsectoren. Kan de minister per genoemde sector aangeven welke belemmeringen er liggen en op welke manier dit verdrag bij zal dragen aan vergroting van de handelskansen? Kan zij daarbij ook ingaan op de gevolgen die een dergelijk verdrag zal hebben voor de Nederlandse agrarische sector? Zijn er ook sectoren die u op voorhand wilt uitsluiten van het verdrag? Zo ja, welke en welk overleg loopt hierover binnen de EU?

Op welke termijn verwacht de EU de handelsakkoorden over de vrijhandelszones met Canada en Japan af te sluiten? Welke inschatting maakt de minister over de effecten die de akkoorden voor het Nederlandse bedrijfsleven zullen hebben?

Vorige week lanceerde Eurocommissaris De Gucht van Handel zijn voorstel aangaande «Trade Defense». Hiermee worden anti-dumping en anti-subsidiemaatregelen efficiënter gemaakt. Welk oordeel heeft de minister over deze anti-dumping voorstellen van de Europese Commissie?

Onlangs nam de Europese Commissie een aantal anti-dumping maatregelen ten aanzien van Chinees staal. Wat is het oordeel van de minister over deze maatregelen en hoe verhouden zij zich tot dit nieuwe initiatief van de Commissie? Kan de minister daarbij aangeven wat de exacte uitwerking van deze regelgeving is voor Nederlandse staalproducenten?

Onlangs werd in Europees verband een High Level Roundtabel over staal gehouden, waarbij ook Nederland vertegenwoordigd was. Kan de minister aangeven wat de stand van zaken is bij deze rondetafel en op welke actiepunten de Nederlandse regering inzet om de concurrentiekracht van de Nederlandse staalsector te herstellen? Kan de minister daarbij het onderscheid aangeven tussen acties op korte termijn en op lange termijn? Hoe verhouden deze bijeenkomsten zich tot de voorstellen van Eurocommissaris De Gucht?

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de fractie van D66 hebben kennis genomen van de agenda voor de Informele Raad Buitenlandse Zaken Handelspolitiek en hebben enkele vragen.

De leden van de fractie van D66 willen graag weten welke sectoren volgens de minister binnen de Transatlantic Trade & Investment Partnership (TTIP) zouden moeten vallen. Deze leden willen graag weten of dit zich tot de topsectoren beperkt. Ook verzoeken deze leden de regering in te gaan op oproepen van enkele internetvrijheidspartijen om het auteursrecht en met name de handhaving hiervan niet mee te nemen in dit aanstaande verdrag. In dit kader verwijzen de leden naar het debacle rondom ACTA.

Inbreng van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben met belangstelling kennis genomen van de agenda van de Informele Raad Buitenlandse Zaken Handelspolitiek. Zij willen hierover graag enkele vragen stellen.

Vrijhandelsakkoord EU-VS

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren maken zich zorgen over de mogelijkheid dat er tussen de Europese Unie en de VS inderdaad een vrijhandelsakkoord zal worden afgesloten. Zeker op het gebied van landbouw en voedsel zal dit verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor het milieu, voor dierenwelzijn, volksgezondheid en voor de keuzevrijheid van consumenten. Kan de minister de consequenties die zij op deze terreinen voorziet schetsen? Deelt zij de zorgen van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hierover? Zo nee, waarom niet? Kan de minister haar inzet op deze terreinen schetsen? Welke afspraken wil zij maken met de VS over milieu, dierenwelzijn, volksgezondheid, voedselveiligheid en keuzevrijheid? Kan zij garanderen dat een vrijhandelsakkoord met de VS de normen zoals die nu gelden op deze terreinen in de EU niet zal verlagen? Kan zij garanderen dat het sluiten van een vrijhandelsakkoord het geleidelijk verder verhogen van de Europese standaarden op deze terreinen niet onmogelijk zal maken? Zo nee, is zij dan bereid zich nu uit te spreken tegen de komst van een dergelijk vrijhandelsakkoord, omdat zij de veiligheid van producten voor mens, dier en milieu van groter belang vindt dan vrije handel?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren lezen dat het opheffen van de bestaande tarifaire barrières een onderdeel zal zijn van een vrijhandelsakkoord tussen de VS en de EU. Welke tarifaire barrières zijn er op dit moment tussen de VS en de EU, en welke redenen zijn en waren er voor deze barrières? Welke consequenties zal het opheffen hiervan hebben?

Voor de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren is het van groot belang dat Nederland en de EU mogelijkheden hebben om hun eigen eisen te stellen aan producten die hier op de markt zijn en komen. De VS hebben veel minder regels op het gebied van dierenwelzijn en milieu. Een vrijhandelsakkoord zal het stellen van voorwaarden aan producten, bijvoorbeeld op het terrein van dierenwelzijn en milieu, ernstig bemoeilijken. Kan de minister dit bevestigen? De voorwaarden die de EU aan producten stelt, zullen allemaal in het vrijhandelsakkoord vastgelegd moeten worden. Op welke voorwaarden zet Nederland nu in? Welke aanvullende milieu- en dierenwelzijneisen moeten er volgens de minister in het vrijhandelsakkoord opgenomen worden voor producten die de VS naar de EU wil importeren?

Deelt de minister de zorg, dat het nagenoeg onmogelijk zal zijn om voorwaarden te stellen aan de wijze waarop dieren gehouden worden, wanneer er sprake zal zijn van een vrijhandelsakkoord? Het level playing field wordt immers danig verstoord wanneer er goedkope dierlijke producten geïmporteerd kunnen worden, die geproduceerd worden zonder dierenwelzijnsvoorwaarden. Dit kan alleen worden voorkomen wanneer er onder WTO-verband regels worden afgesproken op basis waarvan landen de import van producten mogen weigeren die niet volgens hun eigen geldende regels geproduceerd zijn. Het tot stand brengen van dit soort non-trade concerns is al enige tijd de inzet van het Nederlandse kabinet. Kan de minister de stand van zaken met betrekking tot deze onderhandelingen schetsen? Is hier al enige voortgang op geboekt? En op welke manier zal het sluiten van een vrijhandelsakkoord met de VS dit proces beïnvloeden? De regels van de VS met betrekking tot voedselveiligheid verschillen ook danig van onze eigen regels. Kan de minister dat bevestigen? Welke consequenties zal het sluiten van een vrijhandelsakkoord met de VS hebben voor onze eigen voedselveiligheid? Zal dit betekenen dat de EU de import toestaat van bijvoorbeeld pluimveevlees dat met een chlooroplossing wordt gedesinfecteerd aan het eind

van de slachtlijn? In de VS is tevens het gebruik van het groeiadditief ractopamine zeer gebruikelijk. In Rusland is daarom een importverbod ingesteld op varkensvlees vanuit de VS. Dit leidde vrijwel direct tot een groot conflict tussen beide landen. Kan de minister dat bevestigen? Hoe beoordeelt zij dit in het licht van de onderhandelingen tussen de VS en de EU? Is het na het sluiten van het handelsakkoord nog mogelijk om vlees van dieren die groeiadditieven kregen toegediend, te weren van de Europese markt? En zo niet, welke gevolgen heeft dit voor de voedselveiligheid en de volksgezondheid?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zien dat de EU, om de VS terwille te zijn en dit vrijhandelsakkoord een succes te laten worden, al veel heeft toegegeven op de agrarische dossiers. Zo heeft de EU al de import van levende fok- en gebruiksvarkens uit de VS vrijgegeven. De staatssecretaris van Economische Zaken (EZ) zet zich in voor het beperken van de transportduur van vee, met name binnen Europa, tot maximaal acht uur. Ook wil zij dat het welzijn van dieren tijdens transport aanzienlijk wordt verbeterd. In dat licht is dit besluit van de EU, waardoor levende varkens extreem lang getransporteerd zullen worden, dan ook moeilijk te begrijpen. Wat vindt de minister ervan dat Europa de import van levende varkens uit de VS toestaat, met name met het oog op dierenwelzijn? Hoe kijkt zij aan tegen het transporteren van levende varkens over deze extreme afstand? Is de minister bereid zich in Brussel ervoor in te zetten het levend transporteren van dieren over deze afstanden te verbieden vanuit dierenwelzijnsoogpunt? Zo nee, waarom niet, en hoe verhoudt zich dit dan tot de inspanningen van de staatssecretaris van EZ op dit dossier?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vrezen ook dat het sluiten van een vrijhandelsakkoord met de VS de keuzevrijheid van consumenten in gevaar zal brengen. De EU heeft een zeer restrictief beleid met betrekking tot genetisch gemanipuleerde gewassen, in tegenstelling tot de VS waar deze omstreden techniek gemeengoed is. De VS voeren nu al de druk op Europa op om haar restrictieve beleid los te laten en alle importen van gentech toe te staan, zonder dat dit op het etiket van voedingsmiddelen zou hoeven te worden vermeld. Ook wanneer deze gentechsoorten niet beoordeeld zijn voor de effecten op het milieu en de volks- en diergezondheid, en dus op dit moment niet toegelaten zijn in de EU. Kan de minister dat bevestigen? Kan de minister uiteenzetten op welke manier er met deze eisen van de VS wordt omgegaan? Is de minister bereid om zich hierover uit te spreken, en te zeggen dat het loslaten van het restrictieve gentechbeleid geen optie is? Zo nee, waarom niet?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben een aantal voorbeelden gegeven van hoe een vrijhandelsverdrag met de VS de milieu-, dierenwelzijns- en volksgezondheidsstandaarden kunnen verlagen. Op welke andere dossiers voert de VS momenteel druk uit op de EU om haar standaarden te verlagen? Welke andere milieueisen van de EU staan nu onder druk vanwege de onderhandelingen over het vrijhandelsakkoord? Stellen de VS ook eisen op het gebied van onze milieuwetgeving voor bijvoorbeeld apparaten en auto's?

Kan de minister bevestigen, dat het sluiten van een vrijhandelsakkoord grote bedrijven in staat zal stellen om milieuwetgeving van de EU ter discussie te stellen, en dat zij grote sommen geld kunnen eisen als schadevergoeding voor de nieuwe (milieu)eisen waaraan hun producten zullen moeten voldoen, voordat zij in de EU op de markt gebracht mogen worden? Zo ja, hoe beoordeelt zij dit en welke consequenties verbindt zij hieraan? Kan de minister bevestigen dat een vrijhandelsovereenkomst de importen van goedkope kolen, teerzandolie en biodiesel zal doen

toenemen in de EU, en dat dit zeer kwalijke gevolgen zal hebben voor het klimaat? Zo nee, waarom niet?

Een vrijhandelsakkoord tussen de VS en de EU zal naar mening van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zeer negatieve consequenties kunnen hebben voor dieren, milieu, volksgezondheid en keuzevrijheid. Zij spreken zich dan ook uit tegen het vrijhandelsakkoord met de VS. Is de minister bereid zich ervoor in te zetten dat het vrijhandelsakkoord in ieder geval geen betrekking zal hebben op agrarische producten en diensten, zodat de EU zelf haar eigen regels met betrekking tot dierenwelzijn, milieu, volks- en diergezondheid, voedselveiligheid en keuzevrijheid kan blijven maken en handhaven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke termijn en wijze?

Deelt de minister de mening dat een vrijhandelsakkoord niet gesloten mag worden wanneer consumenten, dieren en het milieu daar op termijn de negatieve gevolgen van zullen moeten dragen? Zo ja, wat gaat zij doen om dat te voorkomen? Zo nee, waarom niet?